

УДК 378.4.096:930(477.83:477–25) “20”

ПОЛЬСЬКЕ ОРІЄНТАЛІСТИЧНЕ ТОВАРИСТВО (1922–1939 рр.)

Андрій КОЗИЦЬКИЙ

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна

Важливу роль у розвитку сходознавчих студій у міжвоєнній Польщі відіграло Польське орієнталістичне товариство (*Polskie Towarzystwo Orientalistyczne*). Товариство було засноване у Львові у травні 1922 р. викладачами Львівського університету Анджеєм Гавронським (1885–1927), Яном Чекановським (1882–1965) і Зигмунтом Смогожевським (1884–1931). Львів залишався осідком Товариства упродовж усього міжвоєнного періоду.

Метою своєї діяльності об'єднання польських сходознавців визначило сприяння сходознавчим студіям, встановлення та зміцнення зв'язків Польщі із країнами Сходу. Головними формами діяльності Товариства стали: видавнича діяльність, проведення сходознавчих з'їздів та наукових зібрань, популяризація відомостей про історію та культуру народів Сходу. Товариство видавало “Орієнталістичний щорічник (*Rocznik Orientalistyczny*) та “Східню бібліотеку” (*Biblioteka Wschodnia*), провело сім з'їздів польських сходознавців, організувало сходознавчу виставку у Львівському університеті. Чисельність членів Товариства зросла із 22 в 1923 р. до 66 осіб в 1939 р. Загалом протягом міжвоєнного періоду до Польського орієнталістичного товариства належали 95 особи. Серед членів Товариства були філологи, археологи, історики, етнологи, антропологи. Головними напрямками наукових студій членів Товариства стали біблієстика, семіотологія, індологія, тюркологія.

Діяльність Польського орієнталістичного товариства припинилася із початком Другої світової війни та встановленням у Львові радянської влади. У 1947 р. Товариство відновили у Польщі, де воно існує й тепер.

Ключові слова: Львів, сходознавство, сходознавчі з'їзди, мовознавство.

Протягом міжвоєнного періоду Львів був осідком Польського орієнталістичного товариства (*Polskie Towarzystwo Orientalistyczne*), яке відіграло важливу роль в організації польських сходознавчих студій. Упродовж 1923–1939 рр. членами Товариства стали усі відомі дослідники історії та культури країн Сходу, що працювали у Польщі, а також низка іноземних науковців. Незважаючи на це, досліджень цього періоду польського сходознавства обмаль. Оглядові праці з історії Польського орієнталістичного товариства опублікували Ян Рейхман¹, Станіслав Калужинський², Лешек Цижик³, Марек Дзекан⁴. В

¹ Jan Reychman, “PTO,” *Nauka Polska* 4 (1963): 107–116.

² Stanisław Kałużyński, “Pół wieku Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego,” *Przegląd Orientalistyczny* 3 (1972): 211–220; Stanisław Kałużyński, “Zjazdy Orientalistów Polskich,” *Przegląd Orientalistyczny*, 1/2 (131/132) (1986): 3–13; Stanisław Kałużyński, “Jubileuszowe retrospekcje (kartki z historii PTO w XX wieku),” *Przegląd Orientalistyczny*, 3/4 (206/207) (2003): 127–143.

³ Leszek Cyrzyk, “Historia Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Z okazji jubileuszu 60-lecia PTO),” *Przegląd Orientalistyczny* 1–4 (125–128) (1983): 3–8; Leszek Cyrzyk, “70 lat Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego,” *Przegląd Orientalistyczny* 1–4 (161–164) (1992): 3–8.

⁴ Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo Orientalistyczne. Dzieje i dorobek w zarysie,” *Problemy Społecznego Ruchu Naukowego* 3 (1/2) (1997): 59–63; Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo

українській історіографії праць присвячених Польському орієнталістичному товариству немає. Головні архівні документи до історії діяльності Товариства зберігаються у Архіві Польської Академії наук (відділення в Кракові). Важливими джерелами, що містять інформацію про діяльність Польського орієнталістичного товариства є його наукові та інформаційні видання міжвоєнного періоду.

Польське орієнталістичне товариство було засноване у Львові навесні 1922 р.⁵ Статут Товариства затверджено рескриптом Львівського воєводства від 28 травня 1922 р. Офіційними засновниками сходознавчого об'єднання стали викладачі Львівського університету Анджей Гавронський (1885–1927), Ян Чекановський (1882–1965) і Зигмунт Смогожевський (1884–1931)⁶. Засновники товариства планували, що його головою стане відомий сходознавець-тюрколог із Кракова Тадеуш Ковальський (1889–1948), однак науковець цієї пропозиції не прийняв⁷. Зважаючи на це, першим головою Польського орієнталістичного товариства став учений-поліглот, професор Львівського університету А. Гавронський.

На момент створення орієнталістичного товариства у Польщі вже існували кілька об'єднань сходознавчого спрямування. У 1918 р. у Кракові була створена Сходознавча комісія Польської Академії наук (*Komisja Orientalistyczna Polskiej Akademii Umiejętności*), 1921 р. у Львові утворено Сходознавчий інститут Львівського університету (*Instytut Orientalistyczny Uniwersytetu Lwowskiego*), а від 1922 р. при Варшавському науковому товаристві діяла орієнталістична секція Інституту антропології (*Sekcja Orientalistyczna Instytutu Antropologicznego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*)⁸. У 1914 р. засновано науковий часопис “Орієнталістичний щорічник” (*Rocznik Orientalistyczny*), який став органом Польської наукової станції на Сході ім. Св. Яцка (*Polska Stacja Naukowa na Wschodzie im. Św. Jacka*)⁹.

Orientalistyczne 1922–2013 i jego dorobek naukowy i popularyzatorski,” ó éîç³ *Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie*, Red. naukowa Zbigniew Kruszewski T. 1. (Warszawa: Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, 2013), 64–79.

⁵ Leszek Cyrzyk, “Historia Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Z okazji jubileuszu 60-lecia PTO),” *Przegląd Orientalistyczny* 1–4 (125–128) (1983): 3.

⁶ *Słownik polskich towarzystw naukowych. T. I. Towarzystwa naukowe działające obecnie w Polsce*, Red. Barbara Sordyłowa, (Warszawa: Polska Akademia Nauk, 2004), 268; Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny*, II, (1925): 337.

⁷ Materiały działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1927–1939), Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-4, j. 179, ark. 13; Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny*, II, (1925): 336–338.

⁸ Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo Orientalistyczne 1922–2013 i jego dorobek naukowy i popularyzatorski,” ó *Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie*, Red. naukowa Zbigniew Kruszewski T. 1. (Warszawa: Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, 2013), 65.

⁹ Науковий осередок був заснований Я. Гжегожевським, який надав йому назву на честь святого римо-католицької церкви, патрона-опікуна Польщі Яцека Одровонжа (1183–1257). Я. Гжегожевський уважав св. Яцка першим польським сходознавцем, помилково приписавши йому авторство “Куманського кодексу”.

Існують вагомі підстави уважати, що одним із мотивів заснування Польського орієнталістичного товариства стало бажання академічних учених, зокрема А. Гавронського, послабити вплив на видання “Орієнталістичного щорічника” сходознавця-аматора Яна Гжегожевського (1846–1922), який заснував це видання й отримував на його друк фінансову допомогу від Каси ім. Мянвського. Такі висновки можна зробити із листа А. Гавронського до Т. Ковальського, що був написаний ще 5 лютого 1918 р.:

“Треба Св. Яцка¹⁰ притьмом оформити. Засновуємо орієнталістичне товариство, завдяки чому ... відбираємо протилежній стороні можливість звинуватити нас у фронті; звичайно ж, ми визнаємо перед європейськими колами за науковою станцією пріоритет ініціативи організаційної роботи, але самі підемо далі ... Заснування Тов[ариства] це всього кілька днів роботи, розішлемо до кого треба повідомлення з проханням про вступ і підтримку. На початок вистачить кільканадцяти членів. Сплачують членські внески й отримують видання – орган Тов[ариства] безкоштовно. Субвенцію нам дасть Каса [Мянвського] й туди треба негайно написати, перш ніж Св. Яцек зможе вдатися до якихось кроків щодо надання йому подальшого фінансування, бо якщо нам раз дадуть, то він вже не отримає”¹¹.

Опосередкованим доказом версії про заснування Товариства як своєрідної інтриги проти Я. Гжегожевського є той факт, що протягом понад року після формального створення, Польське орієнталістичне товариство не провадило активної діяльності й навіть жодного разу не скликало загальних зборів своїх членів. Як звернув увагу сучасний польський дослідник М. Дзекан, у розісланих на початку 1924 р. інформаційних повідомленнях про діяльність Польського орієнталістичного товариства, датою його заснування було вказано липень 1923 р., себто час, коли відбулися перші загальні збори¹². Саме на цих зборах А. Гавронський, який хворів на туберкульоз легенів й стан якого погіршився, склав зі себе повноваження голови. Його наступником Загальне зібрання обрало професора Львівського університету, дослідника монгольської та маньчжурської філології Владислава Котвича (1872–1944). А. Гавронський, натомість, зайняв пост заступника голови Товариства¹³. Скарбником Товариства став історик,

¹⁰ “Святим Яцком” А. Гавронський називає Я. Гжегожевського. Детальніше про Я. Гжегожевського та, зокрема, його стосунки із А. Гавронським, див.: Андрій Козицький, “Ян Гжегожевський (1846–1922): забутий галицький славіст і сходознавець,” *Вісник Львівського університету. Серія історична. Спецвипуск.* (2019): 759–776.

¹¹ Цит. за: Krzysztof Dobosz, “Początki i pierwszy tom ‘Rocznika Orientalistycznego’,” *Przyczynek do dziejów czasopisma*, *LingVaria* 7 (2012): 187.

¹² Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo Orientalistyczne. Dzieje i dorobek w zarysie,” *Problemy Społecznego Ruchu Naukowego* 3 (1/2) (1997): 59–63; Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo Orientalistyczne 1922–2013 i jego dorobek naukowy i popularyzatorski,” *ó èièç³ Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie*, Red. naukowa Zbigniew Kruszewski ò. 1. (Warszawa: Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, 2013), 65.

¹³ Андрій Козицький, “Анджей Гавронський (1885–1927): визначний поліглот та організатор сходознавчих студій у Львівському університеті,” *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету* 18–19, (2018–2019): 490.

дослідник античності та Стародавнього Сходу, професор Львівського університету Константи Хилінський (1881–1939), секретарем – мовознавець та дослідник релігійної літератури Ян Янув (1888–1952), який на той момент був співробітником архіву Львівського університету.

Статут Польського орієнталістичного товариства передбачав п'ять видів членства. Відповідно до § 5 і § 6 Статуту до Товариства могли належати дійсні, звичайні, підтримуючі, почесні та закордонні члени¹⁴. Дійсними членами Товариства обиралися лише “професійні орієнталісти та знавці Сходу”, яких рекомендували до вступу принаймні два члени керівного органу Товариства, й за яких проголосувало в таємному голосуванні щонайменше дві третини Головного правління Товариства¹⁵. Звичайними членами могли стати особи, які не мали фахової сходознавчої освіти, але які цікавилися історією та культурою народів Сходу й сприяли популяризації сходознавчих знань. Згідно із задумом засновників Товариства, підтримуючі члени, від яких також не вимагалася сходознавча освіта, мали платити подвійний розмір членських внесків, однак протягом усього міжвоєнного періоду бажаючих це зробити не знайшлося.

Першими дійсними членами Товариства стали: о. Юзеф Бромський (1872–1938), Ігнацій Вайнберг (1878–1943), Станіслав Вендкевич (1888–1963), Гелена Віллман (1870–1957), Анджей Гавронський (1885–1927), о. Богдан Давидович (1858–1933), Тадеуш Ковальський (1889–1948), Владислав Котвич (1872–1944), о. Вільгельм Вінценти Міхальський (1879–1943), Станіслав Францішек Міхальський-Івенський (1881–1961), Богдан Ріхтер (1891–1980), Ян Міхал Розвадовський (1867–1935), Антоній Смешек (1881–1943), Зигмунт Смогожевський (1884–1931), Стефан Стасяк (1884–1962), Ян Чекановський (1882–1965), Мойсей Шорр (1874–1941), о. Владислав Щепанський (1877–1927)¹⁶. За напрямками наукових студій в першому складі Товариства було четверо індіаністів, три біблеїсти, два дослідники Стародавнього Сходу. Алтаїстику, арабістику, вірменістику, семітологію, тюркологію та синологію представляли по одному науковцеві. Крім цього до товариства записалися антрополог, мовознавець-індоєвропеїст та викладач румунської мови. У географічному плані перші 18 членів Товариства представляли Львів (А. Гавронський, Б. Давидович, В. Котвич, З. Смогожевський, С. Стасяк, Я. Чекановський), Варшаву (Ю. Бромський, В. В. Міхальський, С. Ф. Міхальський-Івенський, Б. Ріхтер, М. Шорр, В. Щепанський), Краків (І. Вайнберг, С. Вендкевич, Г. Віллман, Т. Ковальський, Я. М. Розвадовський) та Познань (А. Смешек).

Крім згаданих вище дійсних членів, від 1923 р. до сходознавчого об'єднання належали чотири звичайні члени: мовознавці Ян Янув (1888–1952), Тадеуш Лер-Сплавінський (1891–1965) та Казимеж Нітш (1874–1958), а також історик Константи Хилінський (1881–1939).

¹⁴ Statut Polskiego Towarzystwa Orjentalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928), 4.

¹⁵ Kronika. Polskie Towarzystwo Orjentalistyczne, *Rocznik Orjentalistyczny* II (1925): 337.

Відповідно до прийнятого статуту керівним органом Товариства стало Головне правління (*Zarząd Główny*), що мало складатися із 6–10 осіб, яких планувалося обирати прямим і відкритим голосуванням терміном на три роки. Серед членів Головного правління, своєю чергою, обирали голову, його заступника, скарбника та секретаря. Цікавою статутною вимогою було те, щоб принаймні чотири члени Головного правління постійно мешкали у Львові¹⁷. Першими членами Головного правління Товариства стали вісім осіб: загадані вже А. Гавронський, В. Котвич, К. Хилінський, Я. Янув, а також професор Ягеллонського університету, дослідник романських літератур Станіслав Вендкевич (1888–1963), мовознавець та єгиптолог, науковий працівник Познанського університету Антоній Смешек (1881–1943), дослідник Стародавнього Сходу, професор Варшавського університету Мойсей Шорр (1874–1941), біблієст та археолог, лектор Варшавського університету о. Владислав Щепанський (1877–1927)¹⁸.

В. Котвич незмінно керував Польським орієнталістичним товариством до 1939 р., із перервою в 1935–1937 рр., коли Товариство очолював біблієст, професор Варшавського університету Вільгельм Міхальський (1879–1943). У квітні 1937 р. В. Міхальський відмовився від посади через важку хворобу, після чого на свою попередню посаду повернувся В. Котвич, а його заступником став караїмський філолог, гаган караїмів Польщі Сірай Хан Шапшал (1873–1961)¹⁹. Обоє виконували свої функції до осені 1939 р., коли Товариство припинило своє існування.

Секретарями Товариства протягом міжвоєнного періоду були: Ян Янув у 1923–1925 рр. і Єжи Курилович у 1925–1939 рр.; скарбниками – Константи Хилінський протягом 1923–1935 рр. та Еугеніуш Слушкевич в 1935–1939 рр. Останній поєднував свої повноваження скарбника із постом бібліотекаря Товариства. На загальному зібранні Товариства 11 червня 1935 р. у Варшаві запроваджено посаду помічника секретаря, яким в 1935–1939 рр. був Ананій Зайончковський (1903–1970).

Зважаючи на те, що протягом 1927 р. померли члени Головного правління А. Гавронський та о. В. Щепанський, до керівного органу Товариства був обраний Т. Ковальський, який у 1929–1935 рр. був заступником голови²⁰. Загальне зібрання 24 листопада 1929 р. обрало членами Головного правління Г. Віллман, А. Смешка, З. Смогожевського, С. Стасяка, Я. Чекановського, М. Шорра²¹. Через три роки, на Загальних зборах 11 грудня 1932 р. до Головного правління увійшли Г. Віллман, А. Клявек, А. Смешек, С. Х. Шапшал, М. Шорр²². Наступне

¹⁶ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): 337.

¹⁷ Statut Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928), 6.

¹⁸ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): 337.

¹⁹ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XIII (1938): 210.

²⁰ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* IV (1928): 309.

²¹ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* VII (1931): 237.

²² Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* IX (1934): 181.

Загальне зібрання, 11 червня 1935 р. обрало до складу Головного правління Г. Віллман, А. Клявека, Т. Ковальського, С. Х. Шапшала, С. Шаєра²³. На останніх загальних зборах Польського орієнталістичного товариства 7 червня 1938 р. членами Головного правління стали о. Ю. Артуховський, Г. Віллман, А. Клявек, Т. Ковальський, С. Шаєр²⁴.

Таким чином, членам Головного правління протягом міжвоєнного періоду були: В. Котвич (1923–1939), С. Венджевич (1923–1929), А. Смешек (1923–1935), М. Шорр (1923–1935), о. В. Щепанський (1923–1927), К. Хилінський (1923–1935), Я. Янув (1923–1925), Є. Курилович (1925–1939), Т. Ковальський (1927–1939), З. Смогожевський (1929–1931), С. Стасяк (1929–1932), Г. Віллман (1929–1939), А. Клявек (1932–1939), С. Х. Шапшал (1932–1939), Е. Слушкевич (1935–1939), А. Зайончковський (1935–1939), С. Шаєр (1935–1939), о. Ю. Артуховський (1938–1939).

Вищим органом влади Товариства уважалось Загальне зібрання, яке мало відбуватися кожні три роки. Зібрання обирало склад Головного правління та Ревізійну комісію. Свої рішення Загальне зібрання приймало простою більшістю голосів, за винятком тих, які стосувалися зміни статуту Товариства (для цього потрібно було принаймні дві третини голосів)²⁵.

Осідком товариства, відповідно до § 2 його статуту, визначався Львів²⁶. Під час Другого з'їзду польських сходознавців, що відбувався у Кракові улітку 1931 р., відбулася дискусія про те, чому осідком Товариства, яке має загальнопольський характер, є один із університетських центрів, а не столиця держави. На п'ятому засіданні з'їзду 6 червня 1933 р. під час обговорення доповіді Є. Куриловича це питання поставив професор Нільський. Відповідаючи Є. Курилович зазначив, що однією із вагомих причин залишається видавничий аспект, оскільки саме у Львові друкарні пропонують порівняно найнижчу ціну за видання праць із використанням східних шрифтів²⁷. Відповідь була нещирою, оскільки із тринадцяти виданих у міжвоєнний період випусків "Орієнталістичного щорічника" лише один (Т. VIII) був надрукований у Львові в Науковій друкарні, розташованій на вул. Вірменській, 8. Усі інші томи щорічника були надруковані в інших місцях: Познані (Т. III, IV, V), Кракові (Т. II, VI, VII) та Вільно (Т. IX, X, XI, XII, XIII, XIV).

Мету своєї діяльності Польське орієнталістичне товариство визначило наступним чином: "а) причинитися до розвитку польського сходознавства, б) пробуджувати у Польщі зацікавлення Сходом, поширювати ознайомлення зі східними предметами, а також встановлювати й підтримувати культурно-наукові

²³ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XI (1936): 262.

²⁴ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XIV (1939): 155.

²⁵ Statut Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928): 7.

²⁶ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): 336.

²⁷ Władysław Kotwicz, *Materiały działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1929–1939)*, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-19 j. 119; ark. 6

відносини із країнами Сходу”²⁸. Як відзначив Влодзімеж Зайончковський, Товариство ставило собі значно ширші цілі, аніж існуючі в Польщі сходознавчі об’єднання, що обмежувалися лише до академічних наукових студій²⁹. Так само ширшим було й задеклароване у статуті Товариства розуміння поняття “Схід”. Пояснюючи його, польські сходознавці зазначали, що вважають “Сходом” не лише Азію та Африку, але й “Європейський Схід ... та райони поширення східних мов та впливів східних цивілізацій”³⁰. Як можна зрозуміти, йшлося насамперед про Балкани – регіон, де були присутніми сильні мусульманські та турецькі впливи, а також Крим.

Головними формами своєї діяльності польські сходознавці, які об’єдналися в Польському орієнталістичному товаристві, визначали: видавничу діяльність, проведення сходознавчих з’їздів та наукових зібрань, публічних лекцій, навчальних курсів, освітніх бесід, екскурсій тощо; створення спеціалізованих бібліотек та музеїв. Статут передбачав, що видавнича діяльність може вестися як індивідуально, так й у співпраці з іншими науковими товариствами³¹.

Подальше розширення Товариства відбувалося шляхом своєрідної “рекрутації”. На загальних зборах, які відбулися 26 лютого 1924 р., засновники визначили групу осіб, яким розіслали запрошення до вступу до Товариства із пропозиціями підтвердити своє членство. У останньому випадку кандидатів просили сплатити річний членський внесок у розмірі 6 злотих³². Протягом 1924–1927 рр. на основі § 5 статуту Товариства його новими членами обрано: дослідницю Стародавнього Сходу із Варшави Амелію Гертц (1878–1942), львівського мовознавця Єжи Куриловича (1895–1978), археолога і хеттолога Стефана Пшеворського (1900–1940), який готував до захисту докторат у Львівському університеті, варшавського мовознавця-індолога Станіслава Шаєра (1899–1941), індолога, асистента Львівського університету Еугеніуша Слушкевича (1901–1981), відомого антрополога та етнолога Юліана Талько-Гринцевича (1850–1936), який був керівником закладу антропології Віленського університету та водночас завідувачем кафедри Ягеллонського університету. Як закордонних членів у 1925 р. до Товариства прийняли радянських учених-сходознавців із Ленінграда Олександра Фреймана (1879–1968) та Едварда Пекарського (1858–1934)³³.

²⁸ Statut Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928), 3.

²⁹ Włodzimierz Zajączkowski, “Orientalistyka polska w latach 1918–1968”, *Przegląd Orientalistyczny* 1 (73) (1970): 43.

³⁰ Statut Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928), 3.

³¹ Statut Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (Poznań: Uniwersytet Poznański, 1928), 3.

³² Членські внески Польського орієнталістичного товариства у фінансовому плані не були надто обтяжливими. Після грошової реформи С. Грабського 1 злотий відповідав рівновартості 1 800 000 польських марок. Для порівняння, можна відзначити, що у лютому 1924 р. у Львові кілограм яловичини коштував 3 375 000 польських марок, масла – 7 650 000 польських марок, центнер вугілля – 12 000 000 польських злотих. Див.: Agnieszka Biedrzycka, *Kalendarium Lwowa 1918–1939*. (Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2012), 232.

³³ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* III (1927): 333.

Основною формою діяльності Товариства у міжвоєнний період була видавнича діяльність. Науковим органом Товариства від 1924 р. став “Орієнталістичний щорічник”. Перший том цього видання (у двох частинах) з’явився у 1915 і 1919 рр. у Кракові, а далі осідком редакції став Львів³⁴. До кінця 1926 р. науковим редактором цього видання був А. Гавронський, якого пізніше змінив В. Котвич³⁵. Звертаючись до читачів у другому номері видання, А. Гавронський заявляв, що “Орієнталістичний щорічник” розрахований не лише на професійних сходознавців, а й на “польських читачів нефакхівців, які цікавляться Сходом”, але, оскільки “видання розраховане також й на закордонних читачів”, тому, за словами редактора, найважливіші наукові праці, а також “статті, котрі інформуватимуть про наукову діяльність в Польщі та сусідніх країнах” планувалося друкувати французькою та англійською мовами³⁶. До літа 1939 р. вийшло друком 13 томів “Орієнталістичного щорічника”³⁷.

У своєму виступі на Першому з’їзді польських сходознавців заступник голови Польського орієнталістичного товариства Т. Ковальський наголошував, що редакції “Орієнталістичного щорічника” вдалося досягнути принципової домовленості із редакцією органу Орієнталістичної комісії Польської Академії наук “Праці” (*Prace Komisji Orientalistycznej Polskiej Akademii Umiejętności / Mmoires de la Commission Orientaliste*), щодо своєрідної спеціалізації обох видань. “Орієнталістичний щорічник” приймав до друку праці меншого обсягу, фундаментальніші роботи виходили у “Працях”, що їх друкувала Орієнталістична комісія ПАН³⁸.

Спільно із Національним закладом ім. Оссолінських Польське орієнталістичне товариство заснувало популярну видавничу серію “Східна бібліотека” (*Biblioteka Wschodnia*). Метою її діяльності було визначено публікацію “праць, які б інформували про Схід, історію подорожей, монографії з галузі культур Сходу, переклади зі східних мов, все, в міру можливостей, багато ілюстровано, й що найважливіше, авторством із перших рук”³⁹. До 1939 р. у рамках цієї серії вийшло усього дві книги: “Повоєнна Туреччина” Т. Ковальського⁴⁰ та книга перекладів А. Гавронського з санскриту⁴¹. Ще одна

³⁴ Włodzimierz Zajązkowski, “Orientalistyka polska w latach 1918–1968”, *Przegląd Orientalistyczny* 1 (73) (1970): 44.

³⁵ Андрій Козицький, “Львівські сходознавці першої третини ХХ століття,” *Вісник Львівського університету. Серія історична* 45 (2010): 399.

³⁶ Od Redakcji, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): III.

³⁷ Marek Dziekan, *Rocznik Orientalistyczny jako czasopismo Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego 1919–1952*, *Przegląd Orientalistyczny* 1–2 (2012): 3–10.

³⁸ Zjazdy orientalistów polskich. *Warszawa – Wilno (1931–1932)*, (Wilno: 1934), 9.

³⁹ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): 338.

⁴⁰ Tadeusz Kowalski, *Turcja powojenna*. Biblioteka Wschodnia pod red. Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego; Nr. 1. (Lwów: Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, 1925).

⁴¹ *Wybrane pieśni epiczne: Aśwaghosza / Przekład z sanskrytu Andrzeja Gawrońskiego*. Biblioteka Wschodnia; Nr. 2. (Lwów: Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, 1926).

книга перекладів А. Гавронського – рубайяти Омара Хаяма, що її готували до видання у цій серії, вийшла друком вже після смерті науковця як самостійне видання Оссолінеуму під назвою “Вибрані чотиривірші Омара Хаяма”⁴². Велику наукову передмову до цього видання підготував Т. Ковальський. Згодом Т. Ковальський переробив підготовлену передмову в окрему працю, що була опублікована як наукова стаття⁴³.

Про свою діяльність Товариство починаючи з квітня 1930 р. інформувало спеціальними комунікатами. До березня 1939 р., коли з’явився останній, вийшло 36 таких повідомлень.

Дослідження членів Товариства, а також видання, що інформували про його діяльність (звіти про з’їзди сходознавців, наукова бібліографія, матеріали до біографій сходознавців) також публікувалися у рамках видавничої серії “Східна колекція” (*Collectanea Orientalia*), яку приватно заснував та тривалий час самостійно фінансував В. Котвич. Згодом серія стала виданням кафедри філології Далекого Сходу Львівського університету. Протягом 1932–1939 рр. у цій серії вийшло 16 видань, зокрема звіти про всі сім з’їздів польських сходознавців. Перший випуск “Східної колекції” був рукописним, наступні були розмножені на ротаторі⁴⁴.

У листопаді 1927 р. Товариство почало укладати загальну бібліографію усіх публікацій сходознавчої тематики польських авторів, що були видані після 1918 р., незалежно від місця та мови видання. Бібліографія включала не лише наукові, але й науково-популярні, популярні та навіть літературні твори, тематично пов’язаних з історією та культурою Сходу⁴⁵. Робота над цією бібліографією виявилася складним завданням. Виступаючи 16 травня 1934 р. на Другому з’їзді польських сходознавців, що зібрався у Вільно, С. Стасяк запропонував створити окремі робочі групи, які б працювали кожна над своєю ділянкою польської сходознавчої бібліографії⁴⁶. Його ідея не знайшла підтримки, а бібліографію новопосталих досліджень з галузі сходознавства надалі частинами публікував орган Польського сходознавчого товариства “Орієнталістичний щорічник”.

Важливою формою діяльності Товариства стало проведення З’їздів польських сходознавців. Ідею скликати такий з’їзд уперше висловив Я. Гжегожевський ще напередодні Першої світової війни⁴⁷. Згідно із задумами цього популяризатора сходознавчих студій, перший з’їзд польських сходознавців мав відбутися у

⁴² *Wybrane czterowiersze Omara Chajama / Przełożył z oryginału perskiego Andrzej Gawroński*. Biblioteka Wschodnia; Nr. 3. (Lwów: Wydawnictwo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich, 1933).

⁴³ Tadeusz Kowalski, *Na szlakach islamu. Szkice z historii kultury ludów muzułmańskich*. (Kraków: Wydawnictwo Gebetner i Wolf, 1935), 123–183.

⁴⁴ Marian Lewicki, Irena Lewicka, *Historia orientalistyki w Polsce odrodzonej*, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-7, j. 13, ark. 27–28.

⁴⁵ *Materiały działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1927–1939)*, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-19, j. 119, ark. 8.

⁴⁶ *Zjazdy orientalistów polskich*. Warszawa – Wilno (1931–1932), 25.

⁴⁷ *Zjazdy orientalistów polskich*. Warszawa – Wilno (1931–1932), 5.

вересні 1914 р. у Стамбулі⁴⁸. Однак, через початок Першої світової війни ці плани не були реалізовані.

Повторний заклик провести сходознавчий з'їзд з'явився у Комунікаті № 2 Польського орієнталістичного товариства, що вийшов у липні 1930 р.: *“Ціллю з'їзду стало б обговорення потреб польської орієнталістики, визначення шляхів для її найуспішнішого розвитку, заслуховування наукових доповідей загальної тематики ... встановлення тісніших стосунків між польськими сходознавцями”*⁴⁹.

Головною ідеєю було проведення наукового форуму спільними силами Польського орієнталістичного товариства та Орієнталістичної комісії Польської Академії наук.

Перший з'їзд польських сходознавців відбувся 24–25 травня 1931 р. у Варшаві. Засідання проходили в приміщенні Закладу біблійної філології Варшавського університету (*Theologicum*) на вул. Р. Траугутта, 1. У зібранні взяли участь 19 членів Польського орієнталістичного товариства та Орієнталістичної комісії Польської Академії наук, а також 11 запрошених гостей. Відбулося чотири засідання, одне із яких було спільним зі з'їздом польських мовознавців, що проходив у Варшаві у той самий час.

Значну частину уваги учасники з'їзду приділили організаційним питанням, зокрема широко дискутованій у той час проблемі перспектив централізації, чи навпаки – децентралізації сходознавчих студій у Польщі⁵⁰. Дискусія на цю тему почалася трьома роками раніше, після того як 17 вересня 1927 р. Міністерство віровизнань та публічної освіти видало розпорядження, що мало внормувати програми магістерських студій з філології, зокрема й сходознавства. Відповідно до цього розпорядження, магістерські студії у галузі сходознавства мали тривати чотири роки, протягом яких магістрант мав вивчати граматику та тексти однієї профільної, а також однієї або двох додаткових східних мов. Крім цього, він слухав лекції з історії, етнографії, географії та історії літератури тих країн, мови яких вивчав. Магістранти могли обрати один із трьох напрямків спеціалізації: історія, мовознавство або літературознавство. На іспиті потрібно було продемонструвати вільне володіння обраними східними мовами як в усному мовленні, так й на письмі, а також під час захисту своєї магістерської праці виявити широку обізнаність з історією та культурою обраного для своєї спеціалізації регіону Сходу⁵¹. Практична реалізація таких вимог до магістранта тягнула за собою потребу серйозного кадрового та матеріального забезпечення наукового осередку, в якому мала відбуватися підготовка магістрантів-сходознавців. На початку 1930-х років трьома головними центрами сходознавчих

⁴⁸ Jan Grzegorzewski, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-6, j. 33, ark. 17.

⁴⁹ Komunikat PTO № 2 (lipiec 1930 r.).

⁵⁰ Zjazdy orientalistow polskich. Warszawa – Wilno (1931–1932): 8.

⁵¹ Marian Lewicki, Irena Lewicka, Historia orientalistyki w Polsce odrodzonej, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-7, j. 13, ark. 6, 141.

студій та викладання сходознавчих дисциплін у Польській державі були Львів, Краків і Варшава. Студенти, що вчилися у Львові могли обирати з шести груп мовної спеціалізації: арабсько-турецько-перської (філологія мусульманського Сходу), арабсько-гебраїсько-арамейської (семітологія), індійсько-арабської, індійсько-іранської, монголо-турецької (алтаїстика) та монголо-індійської⁵². Інші науковці центри польського сходознавства були гірше забезпечені кадрами, тому не могли запропонувати такої широкої спеціалізації.

За централізацію та стримування створення нових сходознавчих осередків виступили Т. Ковальський та К. Хилінський. На їх думку варто було вкладати ресурси у вже існуючі центри сходознавчих студій. Натомість, проти централізації висловилися М. Шорр (із застереженням, що лише практичні студії з галузі сходознавства повинні концентруватися у Варшаві), Г. Віллман та А. Зайончковський. Судячи із подальшого розвитку подій, польський уряд усе ж схилився до централізації сходознавчих студій: у 1931 р. були закриті дві сходознавчі кафедри (у Львівському та Віленському університетах) й натомість відкрито три нові кафедри у Варшавському університеті.

Наступні з'їзди польських сходознавців відбулися у Вільно (16–17 травня 1932 р.), Кракові (5–7 червня 1933 р.), Львові (20–22 травня 1934 р.), Варшаві (9–11 червня 1935 р.), Вільно (20–22 червня 1937 р.), Кракові (4–6 червня 1938 р.). Склалася традиція, відповідно до якої з'їзди польських сходознавців проводили у той самий рік й у тому самому місті, що й з'їзди Польського мовознавчого товариства. Також стало традицією, що обидва наукові форуми влаштовували одне спільне засідання. У першому з'їзді польських сходознавців взяло участь 19, другому – 16, третьому – 23, четвертому – 21, п'ятому – 25, шостому – 11, сьомому – 15 членів Товариства⁵³.

Повідомлення про перебіг з'їздів польських сходознавців друкувалися у Комунікатах Польського орієнталістичного товариства, а короткі тези виступів – у почергових випусках видавничої серії “Східна колекція”.

Ті члени Польського орієнталістичного товариства, які мешкали у Варшаві, восени 1932 р. започаткували традицію збиратися у першу неділю кожного місяця в приміщенні Закладу біблійної філології Варшавського університету, де виголошували наукові реферати й провадили над ними дискусії⁵⁴. Важливі питання про магістральні напрямки розвитку польської орієнталістики обговорювали на з'їздах польських сходознавців. Зокрема у травні 1932 р. на Другому з'їзді польських сходознавців у Вільно, започатковано дискусію про перспективи сходознавчих студій у Польщі. На той момент в сходознавчому

⁵² Karolina Wanda Olszowska, “Orientalistyka lwowska i krakowska – dwa ośrodki naukowe oraz ich wzajemne powiązania,” *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*, 145, z. 2 (2018): 312.

⁵³ Підрахунок здійснено на основі звітів про проведення з'їздів польських сходознавців.

⁵⁴ Komunikat PTO № 13 (15 grudnia 1932 r.).

середовищі існувало два підходи щодо того, що мало б стати головним об'єктом досліджень польської сходознавчої науки. Відповідно до першого, польські учені мали б насамперед опрацьовувати сходознавчі матеріали пов'язані з історією Польщі. Активним прихильником такої точки зору був С. Стасяк. Прихильник другого напрямку студій, Т. Ковальський, заявляв:

“Наша орієнталістика повинна насамперед взяти участь у розв'язанні тих великих наукових проблем, які сьогодні викликають інтерес європейської науки, мусить безпосередньо брати участь у дослідженнях Сходу. Спостереження наших давніх мандрівників, не раз цікаві з точки зору даної епохи, назагал рідко містять матеріал, який може придатися сучасному дослідникові ... Дослідження минулого нашої орієнталістики можна провадити принагідно, відзначаючи кожен факт, на який натрапляємо під час інших пошуків”⁵⁵.

Аналогічні думки висловлювали Г. Віллман та С. Шаер, який, щоправда, допускав, що можна зробити окремі винятки, якщо йдеться про вивчення історії польської культури. В. Котвич зайняв примирливу позицію, зазначаючи, що вибір поля діяльності слід залишити на індивідуальний вибір кожного дослідника.

Дискусія продовжилася на наступному з'їзді, що відбувся в червні 1933 р. у Кракові, після того, як історик Ольгерд Гурка (1887–1955) виступив із пропозицією створити збірку документів під назвою “Ісламські пам'ятки, що показують діяння Польщі” (*Monumenta Islamitica res gestas Poloniae illustrantia*), який би містив найголовніші джерела до історії Польської держави⁵⁶. Ця пропозиція викликала гостру критику з боку Т. Ковальського та Є. Куриловича. Під час дискусії постало питання, що саме слід уважати “орієнталістикою”. Є. Курилович зазначив:

“Орієнталістика як галузь знань не існує, існують лише лінгвістика, історія літератури, релігієзнавство та таке інше, що спираються на східні джерела. “Орієнталіст” є вченим настільки, наскільки він представляє один із цих розділів, а не є ним тільки через те, що володіє самими мовами. Претензії щодо незнання та відсутності зацікавлення турецькими й арабськими історичними джерелами повинні бути скеровані до тих, кого ці джерела мають цікавити, себто до істориків. Історик, який займається відносинами Польщі із Близьким Сходом й вимагає від лінгвіста або релігієзнавця підготувати йому джерела, може розраховувати приблизно на такий самий успіх, як й мовознавець, який би звернувся до істориків за філологічними виписками зі старих історичних джерел”⁵⁷.

Варто зазначити, що запропоноване польськими сходознавцями визначення “орієнталістики” на сорок п'ять років випередило постановку питання про

⁵⁵ Zjazdy orientalistów polskich. Warszawa – Wilno (1931–1932): 26.

⁵⁶ Zjazdy Orientalistów Polskich. III – Kraków – 1933, IV – Lwów – 1934. (Wilno, 1934): 29.

⁵⁷ Zjazdy Orientalistów Polskich. III – Kraków – 1933, IV – Lwów – 1934: 29–30.

сутність поняття “Схід” у європейській науці, яке запропонував наприкінці 1970-х рр. американський літературознавець та інтелектуал палестинського походження Едвард Саїд (1935–2003)⁵⁸.

З нагоди з’їздів польських орієнталістів відбулося кілька виставок сходознавчої тематики. Найбільший із таких заходів організовано під час з’їзду у Львові. У приміщенні Інституту орієнталістики Львівського університету були зібрані предмети пов’язані з історією та культурою Сходу з фондів Наукової бібліотеки Львівського університету, Національного закладу ім. Оссолінських, Бібліотеки фундації Баворовських, а також приватних збірок львів’ян о. Атаназі Урбана Фіца (1901–1943) та Максиміліяна Гольдштейна (1880–1942). На виставці представлено турецькі, арабські, перські та вірменські рукописи, вірменські та єврейські стародруки, дев’ять високоякісних фотографій карт із атласу Китаю Міхала Боїма зі збірки Ватиканської бібліотеки, асиро-вавилонські та древньопалестинські археологічні знахідки, етнографічну колекцію зібрану в Туреччині та Північній Африці З. Смогожевським, нумізматичну колекцію Я. Гжегожевського та ін. Підготовкою виставки займалися С. Стасяк, директор Наукової бібліотеки Львівського університету Рудольф Габріель Котуля (1875–1940), завідувачка відділу рукописів та стародруків Наукової бібліотеки Львівського університету Анна Феліція Єнджейовська (1896–1986), помічниця асистента кафедри індійської філології Львівського університету Єва Грубер (1908 – р. см. невід.)⁵⁹. Виставка відкрилася 21 травня 1934 р., спочатку планувалося, що вона працюватиме лише два дні під час з’їзду польських сходознавців. Згодом вирішено продовжити її роботу до 28 травня, так щоб з нею могли познайомитися не лише делегати з’їзду, але й зацікавлені Сходом львів’яни та гості міста.

На прохання К. Хилінського, з нагоди з’їзду польських сходознавців у Львові, ще одну виставку сходознавчих пам’яток у травні 1934 р. підготував львівський Музей художнього промислу⁶⁰.

Діяльність Польського сходознавчого товариства фінансувалася за рахунок членських внесків, державних субвенцій та фінансової допомоги від фондів розвитку науки. Членські внески, які на початку існування Товариства у 1924 р. склали 6 злотих на рік, у 1925 р. зросли до 12 злотих, а в 1928–1939 рр. дорівнювали 15 злотих щорічно⁶¹. Фінансові надходження від сплати членських внесків були нерегулярними й покривали лише незначну частину видатків Товариства. До прикладу, у 1937 і 1938 рр. надходження від сплати членських внесків склали, відповідно, 812 і 620 злотих, у той час як видатки Товариства у ці роки сягали 3034,97 та 1566,25 злотих⁶².

⁵⁸ Саїд Едвард, *Орієнталізм*. (Київ: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001), 12–13.

⁵⁹ Zjazdy Orientalistów Polskich. III – Kraków – 1933, IV – Lwów – 1934: 66.

⁶⁰ Zjazdy Orientalistów Polskich. III – Kraków – 1933, IV – Lwów – 1934: 67.

⁶¹ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* II (1925): 338.

⁶² Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XIV (1939): 156.

Товариство періодично отримувало фінансові субвенції від Міністерства віросповідань та публічної освіти, а також від Фонду національної культури. Крім цього, у першій половині 1920-х років Польське орієнталістичне товариство один раз отримало фінансову допомогу від Каси ім. Мянновського. У 1930-х роках річна субвенція від міністерства складала 2000 злотих на рік, а від Фонду національної культури 1000 злотих. Ці гроші використовували головно для друку “Орієнталістичного щорічника” та адміністративних видатків. Зокрема, кошти, які надійшли в 1934–1935 рр. Товариство витратило на видання трьох томів “Орієнталістичного щорічника” за попередні роки⁶³. Крім цього, Міністерства віросповідань та публічної освіти періодично виділяло для Товариства фінансування й на інші цільові проекти. До прикладу, у березні 1928 р. міністерство виділило Товариству 2000 злотих на виконання фотографій “актів та творів Далекого Сходу”, з умовою, що створені світлини та негативи “будуть становити власність Національної бібліотеки у тимчасовому депозиті Польського орієнталістичного товариства”⁶⁴. За ці гроші З. Смогожевський виконав фото хронік хариджитської секти ібадитів, які віднайшов під час подорожі до Північної Африки. У 1931 р. Міністерство віровизнань і публічної освіти окремо виділило 3000 злотих для участі польських сходознавців (Г. Віллман, Т. Ковальського, Є. Куриловича, С. Стасяка) у XVIII Міжнародному з’їзді сходознавців у Лейдені (7–12 вересня 1931 р.)⁶⁵. У 1935 р. міністерство асигнувало 1500 злотих на відрядження представників Товариства для участі в XIX Міжнародному з’їзді сходознавців, що відбувся 23–29 вересня 1935 р. у Римі (взяли участь Г. Віллман, Т. Ковальський, С. Ф. Міхальський-Івенський, С. Стасяк)⁶⁶. Польський дослідник В. Зайончковський звернув увагу на той факт, що делегації Польського орієнталістичного товариства, беручи участь в міжнародних зібраннях сходознавців, фактично представляли Польську державу, що свідчить про особливий статус сходознавчого об’єднання⁶⁷.

Основною статтею видатків Товариства протягом усього часу його існування залишалося видання “Орієнталістичного щорічника”. Друк одного аркуша у польських друкарнях у 1930-х роках коштував пересічно 150 злотих, однак, зважаючи на велику кількість акцентованих літер та східних шрифтів, які доводилося використовувати у наборі “Орієнталістичного щорічника”, складання і друк одного аркуша цього видання були суттєво дорожчим й обходилися від 325 до 420 злотих. Таким чином, публікація кожного із чергових номерів

⁶³ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XI (1936): 263.

⁶⁴ Władysław Kotwicz, *Materiały działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1929–1939)*, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-19 j. 119.

⁶⁵ Komunikat PTO 17 (19 grudnia 1931 r.).

⁶⁶ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny* XII (1936): 237.

⁶⁷ Włodzimierz Zajęczkowski, *Orientalistyka polska w latach 1918–1968*, 43; Marian Lewicki, Irena Lewicka, *Historia orientalistyki w Polsce odrodzonej*, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, K III-7 j. 13, ark. 24.

щорічника, що мали обсяг 3–5 аркушів, коштувала Товариству від 1000 до 2300 злотих⁶⁸.

Наприкінці 1922 р. Товариство отримало спадок, який заповів йому сходознавець-аматор Я. Гжегожевський⁶⁹. Основну частину спадку склали архів і бібліотека аматора вивчення та популяризації Сходу. Частина майна Я. Гжегожевського перебувала у столиці Болгарії Софії у помешканні, яке було обтяжене комунальними боргами, тому отримати його вдалося тільки після кількох років бюрократичної тяганини⁷⁰.

Чисельність товариства була порівняно невеликою. Відповідно до досліджень польських науковців, у 1923 р. воно налічувало 18 осіб, а на 1939 р. – 57 осіб⁷¹. Інші польські дослідники твердять, що в 1939 р. до Товариства належало 66 осіб⁷². Аналіз звітів про проведення з'їздів польських сходознавців і поточної хроніки Польського орієнталістичного товариства дозволяє уточнити його персональний склад.

У лютому 1924 р. членами Польського орієнталістичного товариства було 18 дійсних та 4 звичайні члени. Чотирма роками пізніше, у 1928 р. до Товариства належало 2 почесних, 3 закордонних, 29 дійсних та 10 звичайних членів⁷³. До кінця березня 1931 р. було обрано ще одного закордонного члена, число дійсних членів зросло до 37, кількість почесних і звичайних членів не змінилася⁷⁴. Станом на 1 листопада 1934 р. в Польському сходознавчому товаристві перебували 1 почесний, 6 закордонних, 49 дійсних та 12 звичайних членів⁷⁵. Протягом 1934–1938 рр. 17 осіб залишили Товариство, переставши сплачувати членські внески. Зважаючи на це, навіть враховуючи новоприйнятих членів на 1 березня 1937 р. чисельність членів Товариства зменшилася. У ньому було 7 закордонних, 48 дійсних та 9 звичайних членів⁷⁶. Станом на 1 червня 1939 р. до товариства належало 9 закордонних, 51 дійсний та 6 звичайних членів⁷⁷.

⁶⁸ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orietalistyczny* XIV (1939): 156.

⁶⁹ Андрій Козицький, “Ян Гжегожевський (1846–1922): забутий галицький славіст і сходознавець”, *Вісник Львівського університету. Серія історична. Спецвипуск.* (2019): 770–771.

⁷⁰ Jan Reychman, *Peleryna, ciurpaga i znak tajemny.* (Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1976), 104.

⁷¹ *Słownik polskich towarzystw naukowych. T. I. Towarzystwa naukowe działające obecnie w Polsce*, 267.

⁷² Stanisław Kałużyński, “Pół wieku Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego”: 213; Marek Dziekan, “Polskie Towarzystwo Orientalistyczne 1922–2013 i jego dorobek naukowy i popularyzatorski”: 67.

⁷³ Lista członków Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego, *Rocznik Orientalistyczny* V (1929): 250–252.

⁷⁴ Lista członków Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego, *Rocznik Orientalistyczny* VII (1931): 327–329.

⁷⁵ Lista członków Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1 listopada 1934 r.), *Rocznik Orientalistyczny* X (1934): 194–197.

⁷⁶ Lista członków Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1 marca 1937 r.), *Rocznik Orientalistyczny* XII (1936): 244–246.

⁷⁷ Lista członków Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego (1 czerwca 1939 r.), *Rocznik Orientalistyczny* XIV (1939): 166–168.

Загалом вдалося встановити 95 особи, котрі у період 1923–1939 рр. належали до Польського сходознавчого товариства. Протягом міжвоєнного періоду сімнадцятеро серед них припинили своє членство у Товаристві, головно з фінансових причин. Крім цього, між липнем 1923 р. і вереснем 1939 р. померли дванадцять членів Товариства: А. Гавронський (11 січня 1927 р.), В. Щепанський (30 травня 1927 р.), А. Ланге (17 березня 1929 р.), З. Смогожевський (9 листопада 1931 р.), о. Б. Давидович (19 січня 1933 р.), Е. Пекарський (29 червня 1934 р.), Я. М. Розвадовський (14 березня 1935 р.), Ю. Талько-Гринцевич (26 квітня 1936 р.), М. Міронов (вересень 1936 р.), о. Ю. Бромський (1 лютого 1937 р.), Б. Вуйцік-Кепрюліанова (11 квітня 1938 р.), К. Хилінський (5 лютого 1939 р.).

Помітну частину членів Товариства – 23 % – склали духовні особи. Серед них було 15 католицьких священиків, 4 рабини, двоє караїмських духовних осіб (старійшина караїмської громади – уллу газзан і очільник караїмської церкви – гаган караїмів Польщі) та муфтій мусульман Польщі. За науковими інтересами найбільшу частину членів Товариства склали біблієсти – 11 осіб серед дійсних членів та 1 серед звичайних, індологи – відповідно 6 і 1, тюркологи – 4 і 1, синологи – 4 і 1. Крім цього серед дійсних членів товариства були представлені по 3 семітологи, гебраїсти, асирологи та арабісти.

Понад половина членів Польського орієнталістичного товариства мешкала у трьох містах: Варшаві, Львові та Кракові. У Варшаві жили та працювали 21 дійсних і 3 звичайних члени Товариства, у Львові – відповідно 16 і 4, Кракові – 10 і 3. Із Вільно походило 3 дійсних і 3 звичайних члени, із Катовіц – 2 дійсних та 1 звичайний. По одному дійсному членові Товариства мешкало у Живцу, Замості, Луцьку, Любліні, Перемишлі, Римі, Троках, Ченстохові, Чикаго. Звичайні члени Товариства також мешкали у Бухаресті, Лодзі, Тернополі, Харбіні; зарубіжні – Парижі (3 осіб), Ленінграді (3 особи), Пекіні, Празі, Тунісі та Стамбулі⁷⁸.

Протягом міжвоєнного періоду лише дві особи стали почесними членами Польського орієнталістичного товариства. На Загальному зібранні Товариства 17 травня 1928 р. почесними членами обрано професора Ягеллонського університету Яна Міхала Розвадовського (1867–1935) та радянського етнолог Едварда Пекарського (1858–1934). Перший вже був дійсним членом Товариства від 1923 р., другий – закордонним членом від 1925 р. Обоє обрали з нагоди їх ювілеїв: 60-річчя Я. М. Розвадовського та 70-річчя Е. Пекарського⁷⁹.

Польське сходознавче товариство припинило свою діяльність у вересні 1939 р. із початком Другої світової війни. У повоєнний період воно було відроджене у Польщі та продовжує існувати й тепер.

⁷⁸ Ще шестеро осіб постійно змінювали місце проживання, або ж їх місце замешкання встановити не вдалося.

⁷⁹ Kronika. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, *Rocznik Orientalistyczny*, V, (1929): 250.

ДОДАТОК

Члени Польського орієнталістичного товариства (1922–1939)⁸⁰

1. Архутовський Юзеф (Archutowski Jyzef; 1879–1944) – священник, релігієзнавець, біблієст. Декан Католицького університету в Любліні, згодом декан теологічного відділення Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1929 р., Стародавній Схід).
2. Барановський Богдан (Baranowski Bohdan; 1915–1993) – історик, сходознавець. Науковий стипендіат (1937–1939) у Головному державному архіві давніх актів (Варшава, звичайний член від 1937 р., дійсний член від 1939 р.).
3. Бромський Юзеф (Bromski Jyzef; 1872–1938) – священник, релігієзнавець, семітолог. Професор Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1923 р., асирологія). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
4. Вайнберг Ісаак (Wainberg Izaak; 1878–1943) – сходознавець, філолог. (Краків, дійсний член від 1923 р., семітські мови).
5. Вендкевич Станіслав (Wędkiewicz Stanisław; 1888–1963) – романіст, історик романських літератур. Професор Познанського та Варшавського університетів (Варшава, дійсний член від 1923 р., балканістика). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
6. Віллман-Грабовська Гелена (Willman-Grabowska Helena; 1870–1957) – сходознавець, індолог, іраніст. Професор Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1923 р., індологія).
7. Віневич Казимеж (Winiewicz Kazimierz; 1905–1940) – класичний філолог. Лектор грецької мови Познанського університету та вчитель грецької мови в гімназії К. Марцінковського (Познань, дійсний член від 1930 р., азіатистика).
8. Вуйцік-Кепрюліанова Броніслава (Wujcik-Kępczulanowa Bronisława; 1890–1938) – музиколог. Музичний редактор видавництва Казимежа С. Якубовського, працівник (1934–1938) Інституту Шопена у Варшаві (Варшава, дійсний член від 1934 р., східна музика, нововірменська мова).
9. Гаускнехт Людвік (Hausknecht Ludwik; роки народж. і смерті невід.) – викладач гімназії у Перемишлі (Перемишль, 1929, азіатистика). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.
10. Гертц Амелія (Hertz Amelia; 1878–1942) – історик, єгиптолог, асиролог. Викладач історії Стародавнього Сходу у Вільному польському університеті (Варшава, дійсний член від 1926 р., археологія Стародавнього Сходу).
11. Гіршберг Йоахім Вільгельм (Хаїм Зеєв, Hirschberg Joachim Wilhelm, Haim Zeev; 1903–1976) – рабин, сходознавець, семітолог (Ченстохова, дійсний член від 1930 р., семітські мови).

⁸⁰ Короткі біографічні відомості про членів Польського орієнталістичного товариства обіймають лише міжвоєнний етап їх діяльності. У дужках вказано місце проживання, дату вступу та галузь знань, за особливі заслуги у розвитку якої, кандидат був прийнятий до складу Товариства.

12. Гавронський Анджей (Gawroński Andrzej; 1885–1927) – сходознавець, індолог, поліглот. Професор Львівського університету (Львів, дійсний член від 1923 р., індологія).
13. Гельб Ігнацій (Gelb Ignacy; 1907–1985) – лінгвіст, асиролог. Професор Чиказького університету (Чикаго, дійсний член від 1935 р., Стародавній Схід).
14. Гронковський Вітольд (Gronkowski Witold; 1900–1964) – священник, біблієст. Викладач духовної семінарії в Познані (Познань, дійсний член від 1938 р., біблієстика).
15. Давидович Богдан (Dawidowicz Bogdan; 1858–1933) – священник, вірменіст. Канонік вірменської капітули у Львові, лектор Львівського університету (Львів, дійсний член від 1923 р., старовірменська мова).
16. Донбровський Еугеніуш (Dąbrowski Eugeniusz; 1901–1970) – священник, біблієст, перекладач Нового Завіту. Професор Святого Письма в Митрополічій духовній семінарії у Варшаві (Варшава, дійсний член від 1933 р., біблійна філологія). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.
17. Єліто Юзеф (Jelito Józef; 1887–1967) – священник, біблієст. Катехит Державної гімназії ім. А. Міцкевича у Катовіцах, професор Ягеллонського університету (Катовіце, дійсний член від 1934 р., біблійна філологія).
18. Завалінський Еугеніуш (Zawaliński Eugeniusz; 1911–1993) – історик, тюрколог (Львів, дійсний член від 1939 р., тюркологія).
19. Зайончковський Ананій (Zajączkowski Ananiasz; 1903–1970) – сходознавець, тюрколог. Асистент Ягеллонського університету, згодом – доцент і професор Варшавського університету (Краків, дійсний член від 1930 р., тюркські мови).
20. Клявек Алекси (Klawek Aleksy; 1890–1969) – священник, біблієст. Професор Львівського і Ягеллонського університетів (Львів, дійсний член від 1927 р., семітологія).
21. Ковальський Тадеуш (1889–1948) – сходознавець, тюрколог, арабіст та іраніст. Професор Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1923 р., мусульманський Схід і тюркські мови).
22. Котвич Владислав (Kotwicz Władysław; 1872–1944) – сходознавець, алтаїст. Професор Львівського університету (Львів, дійсний член від 1923 р., алтаїстика, дослідження Центральної Азії).
23. Крушинський Юзеф (Kruszyński Józef; 1877–1953) – священник, біблієст, перекладач Святого Письма. Професор Люблінського університету (Люблін, дійсний член від 1929 р., гебраїстика).
24. Курилович Єжи (Kuryłowicz Jerzy; 1895–1978) – мовознавець. Професор Львівського університету (Львів, дійсний член від 1925 р., індоіранські мови).
25. Кюнстлінгер Давид (Künstlinger David; 1867–1940) – сходознавець, релігієзнавець (Краків, дійсний член від 1927 р., семітологія).
26. Ланге Антоній (Lange Antoni; 1861–1929) – письменник, перекладач. Видавець антології найвідоміших творів єгипетської, асиро-вавилонської, арабської, перської та індійської літератури. (Варшава, дійсний член від 1928 р.).

27. Левіцький Мар'ян (Lewicki Marian; 1908–1955) – сходознавець, монголіст. Асистент Львівського університету (Львів, звичайний член від 1932 р., дійсний член від 1936 р., алтайські народи).
28. Левіцький Тадеуш (Lewicki Tadeusz; 1906–1992) – сходознавець, арабіст. Асистент Львівського університету (Львів, звичайний член від 1932 р., дійсний член від 1936 р., семітологія).
29. Маньковський Тадеуш (Mańkowski Tadeusz; 1878–1956) – юрист, історик мистецтва, колекціонер (Львів, дійсний член від 1933 р., історія мистецтв).
30. Мардкович Александер (Mardkowicz Aleksander; 1875–1944) – поет і письменник, видавець, редактор караїмського часопису “Карай Авази” (Луцьк, дійсний член від 1932 р., караїмська література).
31. Махальський Францішек (Machalski Franciszek; 1904–1979) – сходознавець, індіаніст, іраніст. Учитель гімназії у Тернополі (Тернопіль, звичайний член із 1936 р. дійсний член із 1939 р., індіаністика).
32. Мізес Юзеф (Mises Józef; 1882–1941) – рабин, лінгвіст, дослідник єврейської релігійної літератури. Головний рабин Війська Польського (1921–1932), згодом – на пенсії (Варшава – Перемишль, дійсний член від 1929 р., семітські мови).
33. Міхальський Вільгельм Вінценти (Michalski Wilhelm Wincentym; 1879–1943) – священник, біблеїст. Професор Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1923 р., гебраїстика).
34. Міхальський-Івєнський Станіслав Францішек (Michalski-Iwieński Stanisław Franciszek; 1881–1961) – сходознавець, індолог. Викладач санскриту, індійської історії та філософії у Вільному польському університеті (Варшава, дійсний член від 1923 р., індологія).
35. Найман-Мірза-Кричинський Леон (Najman-Mirza-Kryczyński Leon; 1887–1939) – історик, юрист. Суддя в Вільно, Замості та Гдині (Замость – Гдиня, дійсний член від 1932 р., литовські та кримські татари).
36. Новіцький Павел (Nowicki Paweł; 1888–1980) – священник, семітолог. Професор Віленського університету (Вільно, дійсний член від 1928 р., семітологія).
37. Пйотрович Людвік (Piotrowicz Ludwik; 1886–1957) – історик античності, професор Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1933 р., історія Стародавнього Сходу).
38. Понятовський Станіслав (Poniatowski Stanisław; 1884–1945) – антрополог, етнолог. Викладач Вільного польського університету (Варшава, дійсний член від 1935 р., етнологія).
39. Пшеворський Стефан (Przeworski Stefan; 1900–1940) – археолог, хеттолог. Доцент Львівського університету (Варшава – Львів, дійсний член від 1926 р., археологія Стародавнього Сходу).
40. Раношек Рудольф (Ranoszek Rudolf; 1894–1986) – хеттолог, асиролог. (Катовіце, звичайний член від 1932 р., дійсний член від 1934 р., Стародавній Схід).

41. Регамей Константи (Régamey Konstanty; 1907–1982) – композитор, музичний критик, індолог. Асистент, згодом доцент Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1938 р., індологія).
42. Ріхтер Богдан (Richter Bogdan; 1891–1980) – сходознавець, синолог, японіст. Лектор Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1923 р., синологія). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.).
43. Розвадовський Ян Міхал (Rozwadowski Jan Michał; 1867–1935) – мовознавець, славіст. Професор Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1923 р., почесний член від 1928 р., індоіранські мови).
44. Садик-бей Мохаммед (Sadyk-Bej Mohammed; 1865–1944) – сходознавець, тюрколог, арабіст, іраніст. Лектор східних мов Львівського університету. (Львів, звичайний член від 1931 р., дійсний член від 1939 р., турецька та перська мови).
45. Симонолевич Константи (Symonolewicz Konstanty; 1884–1952) – дипломат, сходознавець, синолог (Пекін – Мінськ, дійсний член від 1928 р., дослідження Північного Китаю). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
46. Слушкевич Еугеніуш (Śluszkiewicz Eugeniusz; 1901–1981) – сходознавець, індолог, вірменіст, санскритолог. Асистент Львівського університету (Львів, дійсний член від 1926 р., індологія, старовірменська мова).
47. Смешек Антоній (Śmieszek Antoni; 1881–1943) – іовознавець, єгиптолог. Завідувач кафедри порівняльного мовознавства Познанського університету, професор кафедри єгиптології Варшавського університету (Познань, дійсний член від 1923 р., Стародавній Схід).
48. Смогожевський Зигмунт (Smogorzewski Zygmunt; 1884–1931) – сходознавець, арабіст. Професор Львівського університету (Львів, дійсний член від 1923 р., мусульманський Схід).
49. Ставарчик Ян (Stawarczyk Jan; 1887–1944) – священик, біблієст, гебраїст, семітолог. Професор Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1929 р., семітські мови).
50. Стасяк Стефан (Stasiak Stefan; 1884–1962) – сходознавець, індолог. Викладач Львівського університету (Львів, дійсний член від 1923 р., індологія).
51. Стопа Роман (Stopa Roman; 1895–1995) – лінгвіст, африканіст (Живец, дійсний член від 1937 р., африканістика). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.).
52. Талько-Гринцевич Юліан (Talko-Hrunczewicz Julian; 1850–1936) – лікар, антрополог, етнолог. Керівник закладу антропології Віленського університету та кафедри антропології Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1925 р., антропологія та археологія Східного Сибіру та Монголії).
53. Фальк Мариля (Falk Maryla; 1906–1980) – індолог, релігієзнавець. Співпрацювала із Орієнталістичним інститутом Варшавського університету (Рим – Бомбей, дійсний член від 1938 р., індологія).
54. Фіркович Шимон (Firkowicz Szymon; 1897–1982) – караїмський священнослужитель, старійшина караїмської громади (уллу газзан), поет і письменник (Троки, дійсний член від 1932 р., караїмська література).

55. Фіц Атаназі Урбан (Fic Atanazy Urban; 1901–1943) – священник, монах-домініканець, теолог, археолог, біблеїст. Викладач теологічного відділення Львівського та Ягеллонського університетів (Краків, дійсний член від 1934 р., біблійна філологія).
56. Фройнд Леві (Freund Lewi; роки народж. і смерті невід.) – гебраїст, рабин синагоги прогресистів у Львові. (Львів, дійсний член від 1934 р. (гебраїстика).
57. Хилінський Констани (Chylicski Konstanty; 1881–1939) – історик античності. Професор Львівського університету. (Львів, звичайний член від 1923 р., дійсний член від 1927 р. (історія Стародавнього Сходу).
58. Чекановський Ян (Czekanowski Jan; 1882–1965) – антрополог, лінгвіст та етнолог. Професор Львівського університету. (Львів, дійсний член від 1923 р. (антропология Азії та Африки).
59. Шаєр Станіслав (Schayer Stanislaw; 1899–1941) – мовознавець, індолог. Професор Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1925 р., індологія).
60. Шапшал Сірай Хан (Szapszał Seraja Chan; 1873–1961) – сходознавець, караїмський філолог, тюрколог. 1928–1940 Гаган караїмів Польщі (Вільно, дійсний член від 1928 р., тюрські мови та новоперська мова).
61. Шахно-Романович Станіслав (Szachno-Romanowicz Stanislaw; 1900–1973) – історик, сходознавець, тюрколог (Варшава, звичайний член від 1927 р., дійсний член від 1932 р., шумерологія).
62. Шеруда Ян (Szeruda Jan; 1889–1962) – священник, біблеїст. Професор теологічного факультету Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1933 р., біблійна філологія).
63. Шинкевич Якуб (Szyrkiewicz Jakób; 1884–1966) – муфтії мусульман Польщі (Вільно, дійсний член від 1927 р., тюркські мови).
64. Шорр Мойсей (Schorr Mojżesz; 1874–1941) – рабин, історик, семітолог, асиролог. Професор Варшавського університету. (Варшава, дійсний член від 1923 р., семітські мови та вавилонське право).
65. Щепанський Владислав (Szczepański Władysław; 1877–1927) – священник, біблеїст, археолог. Викладач Варшавського університету (Варшава, дійсний член від 1923 р., Стародавній Схід).
66. Яблонський Вітольд (Jabłoński Witold; 1901–1957) – сходознавець, синолог, японіст. Асистент Варшавського університету (Варшава, звичайний член від 1930 р., дійсний член від 1933 р., синологія та японістика).
67. Яворський Ян (Jaworski Jan; 1903–1945) – сходознавець, синолог, японіст (Варшава, дійсний член від 1928 р., синологія і японістика).

Звичайні члени:

1. Александрович Антоній (Alexandrowicz Antoni; роки народж. і смерті невід.) – дослідник Маньчжурії (Вільно, звичайний член від 1937 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.

2. Беджицький Еміль (Biedrzycki Emil; 1890–1975) – викладач Державної торгівельно-економічної школи у Львові, лектор румунської мови у Львівському університеті (Львів, звичайний член від 1923 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
3. Велюх Доман (Wieluch Doman; 1887–1976) – хімік, синолог. Інженер Гірничо-металургійного союзу в Катовіцах (Катовіце, звичайний член від 1937 р.).
4. Голігер Мойсей (Goliger Mojżesz; рік народж. невід. – 1943) – філолог, дослідник іврити. Доцент арабської мови Юдаїстичного інституту і викладач релігії Мойсеєвої в Державній учительській семінарі у Варшаві (Варшава, звичайний член від 1935 р., гебраїстика). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.).
5. Зімніцький Владислав (Zimnicki Władysław; 1897–1979) – сходознавець, тюрколог (Вільно, звичайний член від 1930 р. (османо-турецька мова).
6. Конопчинський Зигмунт (Konopczyński Zygmunt; 1878–1946) – дослідник Стародавнього Сходу (Краків, звичайний член від 1934 р., Стародавній Схід).
7. Леміпцький Станіслав (Łempicki Stanisław; 1886–1947) – історик культури, професор Львівського університету (Львів, звичайний член від 1926 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
8. Лер-Сплавінський Тадеуш (Lehr-Splawiński Tadeusz; 1891–1965) – мовознавець, славіст, професор Ягеллонського університету (Краків, звичайний член від 1923 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
9. Місь Ян Леон (Miś Jan Leon; роки народж. і смерті невід.) – сходознавець, синолог (Варшава, звичайний член із 1935 р., синологія). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.
10. Нітш Казимеж (Nitsch Kazimierz; 1874–1958) – мовознавець, славіст, діалектолог. Професор кафедри слов'янської філології Ягеллонського університету (Краків, звичайний член від 1923 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.
11. Рудзінська-Арцімовічова Марія (Rudzińska-Arcimowiczowa Maria; роки народж. і смерті невід.) – єгиптолог, викладач Університету в Каунасі (Каунас, звичайний член від 1926 р., єгиптологія).
12. Скужак Людвік (Skurzak Ludwik; 1900–1979) – індолог, асистент Львівського університету (Львів, звичайний член від 1939 р.).
13. Смолік Прецлав (Smolik Preclaw; 1877–1947) – лікар, мистецтвознавець, колекціонер (Лодзь, звичайний член від 1932 р., Сибір. Відсутній у списку членів Товариства 1937 р.
14. Тичковський Францішек (Tyczkowski Franciszek; 1891–1982) – священник, біблієст, асиролог. Асистент Віленського університету (Вільно, звичайний член від 1932 р., Стародавній Схід). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.
15. Чижевський Альбін (Czyjewski Albin; рік народж. невід. – 1947) – банкір, підприємець, член правління польського культурного товариства у Харбіні (Харбін, звичайний член від 1937 р.).

16. Шалай Стефан (Szalay Stefan; роки народж. і смерті невід.) – сходознавець. (Бухарест, звичайний член від 1937 р.). Відсутній у списку членів Товариства 1939 р.

17. Янув Ян (Janów Jan; 1888–1952) – мовознавець, історик релігійної літератури. Професор Львівського і Ягеллонського університетів (Львів, звичайний член від 1923 р., відсутній у списку членів Товариства 1937 р.).

Закордонні члени:

1. Грозни Беджих (Hrozný Bedřich; 1879–1952) – австрійський та чеський сходознавець, лінгвіст, філолог (Прага, Чехословаччина; закордонний член від 1935 р., Стародавній Схід, хеттологія).

2. Дені Жан (Deny Jean; 1879–1963) – французький мовознавець, сходознавець, індолог. Професор Національного інституту східних мов і культур (Париж, Франція; закордонний член від 1938 р., індологія).

3. Джафароглу Ахмед (Caferoglu Ahmed; 1894–1975) – турецький тюрколог, професор Стамбульського університету (Стамбул, Туреччина; закордонний член від 1937 р., тюркологія).

4. Карр Дензел (Carl Denzel, 1900–1983) – американський мовознавець (Нью-Гейвен, США; закордонний член від 1932 р., синологія).

5. Крачковський Ігнатій (Крачковский Игнатий; 1883–1951) – російський і радянський сходознавець, арабіст. Академік Російської Академії наук, професор Ленінградського університету (Ленінград, СРСР; закордонний член від 1928 р., арабістика).

6. Міронов Миколай (Миронов Николай; 1880–1936) – російський сходознавець, індолог (Туніс, Туніс; закордонний член від 1935 р., індологія).

7. Нікітін Василь (Никитин Василий; 1885–1960) – російський дипломат, колишній консул Російської імперії в м. Урмі (Персія), іраніст (Париж, Франція; закордонний член від 1933 р., іраністика).

8. Пекарський Едвард (Пекарский Эдуард; 1858–1934) – російський і радянський лінгвіст, етнограф, фольклорист (Ленінград, СРСР; закордонний член від 1925 р., філологія та етнологія якутів).

9. Пшилускі Жан (Przyluski Jean; 1885–1944) – лінгвіст, релігієзнавець (Париж, Франція; закордонний член від 1928 р., індокитайська філологія).

10. Фрейман Олександр (Фрейман Александр; 1879–1968) – російський і радянський філолог, іраніст. Науковий працівник Інституту порівняльного вивчення літератур і мов Заходу і Сходу ім. А. Н. Веселовського при Петроградському університеті, секретар Колегії сходознавців при Азійському музеї (Ленінград, СРСР; закордонний член від 1925 р., іранські мови).

11. Широкогорофф Сергій (Широкогорофф Сергей; 1887–1939) – російський сходознавець, викладач Католицького університету в Пекіні та Університету Цінхуа в Пекіні (Пекін, Китай; закордонний член від 1930 р., антропологія та етнографія Далекого Сходу).

Почесні члени:

1. Розвадовський Ян Міхал (1867–1935) – мовознавець, славіст. Професор Ягеллонського університету (Краків, дійсний член від 1923, обраний почесним членом 1928, індоіранські мови).
2. Пекарський Едвард (1858–1934) – лінгвіст, етнограф, фольклорист (Ленінград, закордонний член від 1925 р., обраний почесним членом 1928 р., філологія та етнологія якутів).

POLISH ORIENTAL SOCIETY (1922–1939)

Andrij KOZYCKYJ

Ivan Franko National University of Lviv,
Chair of Modern and Contemporary History of Foreign Countries,
1, Universytetska str., 79000, Lviv, Ukraine

An important role in the development of oriental studies in interwar Poland was played by the Polish Oriental Society (*Polskie Towarzystwo Orientalistyczne*). This Society was founded in Lviv in May 1922 by professors of Lviv University Andrzej Gawronski (1885–1927), Jan Czekanowski (1882–1965) and Zygmunt Smozogiewski (1884–1931). Lviv was the seat of the Society during of all the interwar period.

Members of Polish Oriental Society promote the oriental studies and establish relations between Poland and the countries of the East. The main activities of the Society were: publishing, conducting oriental congresses, popularizing information about the history and culture of the East. The Society published the “Orientalist Yearbook” (*Rocznik Orientalistyczny*) and “Oriental Library” (*Biblioteka Wschodnia*), held seven Congresses of Polish Orientalists, organized an oriental exhibition in Lviv University. The number of members of the Society increased from 22 in 1923 to 66 in 1939. In total, during the interwar period 95 persons were members of the Polish Oriental Society. Among the members of the Society were philologists, archaeologists, historians, ethnologists, anthropologists. The main areas of scientific studies of the members of the Society were bible studies, indology and turkology.

Polish Oriental Society activity was stopped in the beginning of the Second World War, after establishing of Soviet government in Lviv. In 1947 the Society was rebuilt in Poland, where it exists today.

Key words: Lviv, Oriental Studies, Oriental Congress, Philology.